

DRAMATERAPIE NA DETOXIKAČNÍM ODDĚLENÍ

**Mgr. Kristýna Krahulcová, Mgr. Jana Vožechová,
Mgr. Michal Růžicka, Ph.D.**

„Nečekal jsem, že to bude až takový krásný pocit koupit Ti kytici růží a hladit Tě teplou dlaní po dlouhých černých vlasech. Nečekal jsem, že to bude až takový krásný pocit líbat Tě za svitu měsíce, když kolem krouží netopýři a světlušky ozařují Tvoji tvář. Nečekal jsem, že to bude až takový krásný pocit milovat se pod skalami v houštinách. A nečekal jsem, že to bude až tolik bolet, když jsi mi napsala ‚Nepiš a nevolej‘.“

Dramaterapeutická intervence

Dramaterapeutická intervence probíhá ve Středisku sekundární prevence a léčby závislosti – detox ve Vojenské nemocnici Olomouc. Cílem hospitalizace pacientů je očistění organismu od drog a nasazení substituční léčby. Všeobecná zdravotní pojišťovna hradí svým klientům 28denní pobyt, ostatní pojišťovny i déle. Průměrná doba léčby na detoxu je 1 měsíc, maximálně mohou pacienti setrvat až na dobu 3 měsíců. Takto dlouhý pobyt je však výjimečný. Hospitalizace ve Středisku podléhá zdravotnickým poplatkům ve výši 60 Kč za den. Oddělení je omezeno kapacitou 15 lůžek. Součástí Střediska je i oddělení záchytky. Záchytka je místem, kam jsou převezeni lidé ve stavu silné opilosti, změněném vědomí, pod vlivem drog a podobně. Zde setrvávají ve zvláštní péči do vystřízlivění. Poté přechází plynule na detox nebo se vrací domů.

Ve středisku Sekundární prevence a léčby závislosti pracujeme od září roku 2009 jako dramaterapeutky. Spolupráce vznikla díky kontaktům z P-centra Olomouc a následným osobním setkání s vrchním ošetřujícím lékařem, který byl myšlenke dramaterapie na jejich oddělení vstřícně nakloněn. V počátcích jsme docházely na intervenci dvakrát týdně, vždy ve středu a ve čtvrtek. Poté jsme frekvenci intervencí snížily na jedenkrát týdně. V současné době probíhají terapie každou středu od 16:30 do 18:00 hod. Pro pacienty je účast na dramaterapii povinná, je součástí denního řádu. Do denního řádu spadají dále ranní komunity, sportovní terapie, pracovní terapie, skupinové terapie, relaxace a další.

Před samotným začátkem intervencí považujeme za důležité seznámit se předem s chodem oddělení: se zaměstnanci, časovým harmonogramem, pravidly pro pacienty – přestávky na kouření, návštěvy; dalšími terapeuty či psychology; prostorovými podmínkami, v nichž bude dramaterapie probíhat.

V průběhu počínající intervence se vykrystalizovala forma spolupráce s ošetřujícím lékařem, která byla zpočátku mlhavá a neukotvená. Komunikace nyní probíhá v týmu na bázi výměny informací elektronickou podobou. Ošetřující lékař posílá ve středu stručné informace o pacientech, zmiňuje poznatky o nově příchozích a pokroky či změny v léčbě stávajících klientů. Ve čtvrtek zasíláme pravidelně my podrobnou zprávu o dramaterapeutické intervenci s obsahem:

- Datum.
- Přítomni.
- Nepřítomni.
- Obsahová náplň intervence – popis použitých technik.
- Celková atmosféra a skupinové dění.
- Informace a postřehy k jednotlivým pacientům.
- Poznámky.

V rámci této spolupráce bychom rádi docílili komplexnosti a návaznosti celé terapeutické péče o naše klienty. Ke zprávám má přístup pouze ošetřující lékař a psycholožka, která na oddělení dochází rovněž několikrát v týdnu. Informace z dramaterapeutické intervence jsou pak dále zohledněny na velké vizitě, jež probíhá v pátek dopoledne.

Postupně se utvářela i spolupráce v rámci terapie mezi námi, kdy nám napomohly supervizní setkání. Šlo o vymezení rolí v rámci vedení skupiny – terapeut a koterapeut. Ve vedení skupiny dochází k pravidelnému střídání role terapeuta a koterapeuta. Společně pracujeme na přípravě obsahové náplně a konzultujeme odesílané zprávy ošetřujícímu lékaři. Dále následuje každý měsíc supervize, jež nám dává náhled a zpětnou vazbu na naši práci. Supervizi považujeme za nedílnou součást celkové terapeutické práce.

Na detoxu pracujeme s koedukovanou skupinou (smíšenou co do pohlaví), věkově nesourodou (nejmladší klientkou byla 16letá slečna, nejstarší 73letá paní). Skupina je otevřená. V současné době probíhá výzkum na statistické zpracování průchodnosti lidí na detoxu za rok 2010. Dílčí dramaterapeutická intervence má danou strukturu. Časově je vymezena dobou 90 minut. Struktura má pevné body. Po našem příchodu se přivítáme s novými členy,

seznámíme je s pravidly, které jsme vytvořili společně s klienty na začátku našeho působení na oddělení. Je třeba dodat, že v průběhu času a velkým obměňováním klientů bylo nutné některá pravidla modifikovat, či úplně přidat. Ve skupině dodržujeme pravidlo respektu k sobě samým, pravidlo bezpečnosti prostoru, tykání, vypnutých mobilních telefonů a v neposlední řadě využití „práva stop“. Následuje úvodní kolečko, kdy má každý prostor říci, co nového se v jeho léčbě nebo životě odehrálo za poslední týden. Po úvodním zahájení postupujeme podle klasické terapeutické struktury: warm, up, hlavní technika a závěrečná reflexe. Časové rozdělení: úvod – 10 minut, warm up – 10 minut, hlavní technika – 45 minut, závěrečná reflexe – 20 minut, rozloučení se s odcházejícími – 5 minut. Pravidlem bývá podat odcházejícím klientům reflexi na jejich dosavadní léčbu, případně zmínit jejich růstový vývoj na dramaterapeutických sezeních.

Do textu jsme umístily úryvky produktů jedné z hlavních technik naší dramaterapeutické intervence.

„Nečekal jsem, že to bude až takový problém uhlídat ji tak, aby se to nevymklo kontrole. Kontrolovaně se hlídat nedá, neboť to je lavina, která se zastaví až na nejnižším bodě. Stále se v čase zvětšuje a dokáže v krátké době nadělat hodně problémů a nepříjemností. Spouští se sama od sebe a dělá si, co chce. Nic ji nestojí v cestě. VLASTNÍ ŽÍZENĚ.“

Supervizní pojetí projektu

Supervizi v obecném pojetí chápeme jako interakci mezi osobou supervizora a osobou supervidovaného. Cílem této interakce je zlepšení schopností a dovedností supervidovaného v jeho práci.

Loganbill definuje supervizi jako „intenzivní, mezilidsky zaměřený individuální vztah, v němž je úkolem jedné z osob usnadňovat rozvoj terapeutické kompetence druhé osoby“ (Loganbill, 1982)

Kadushin se zabývá hlavními funkcemi supervize a vidí je ve vzdělávání, podpoře a řízení. (Kadushin, 1976) Takovéto pojetí supervize využíváme i v naší práci.

Vzdělávací funkce supervize spočívá v poskytování prostoru, kde mají supervidovaní uvažovat o obsahu a procesu své práce, dále zde mohou rozvíjet další dovednosti a kompetence. V námi popisované praxi se tato složka se naplňuje prostřednictvím komentáře a hodnocení uplynulých dramaterapeu-

tických skupin. Verbální uvažování o problému nám pomůže k uvědomění si obsahů procesů naší práce. V rámci supervizi, které v projektu doposud proběhly byly řešeny zejména témata kompetencí hlavního terapeuta a kotera-
peuta při vedení skupiny. Dále pravidla, kterým se bude skupina řídit. Dalším významným uvědoměním bylo zjištění, že pokud má práce mít skutečný terapeutický efekt, musí se činnosti externích terapeutů propojit s činností odborného personálu zařízení.

Podpůrná složka supervize znamená poskytnutí prostoru pro zmapování osobních těžkostí při práci s klienty. Obtíže a projekce získané během terapeutického procesu se tak dostávají ven a jsou zkoumány v jiném světle. Úkolem supervizora je dát prostor supervidovanému aby své problémy zpracoval a nabídnout mu podporu a energii do další práce. Klientela se kterou pracujeme je riziková z hlediska vkládání emočních investic a možnosti jejich následné ztráty. Značnou roli zde hraje přenos a protipřenos neboť supervidované lektorky jsou mladé atraktivní ženy a značná část klientů na skupině jsou starší lidé. U žen může vzniknout problém rivality a žárlivosti, u mužů někdy dochází k otcovskému nebo mileneckému komplexu.

Řídící složka supervize má za cíl plánovat a využívat osobní i odborné zdroje k vyšší efektivitě a kvalitě práce. Zde se zabýváme i dalším plánováním popřípadě studiím dalších odborných pramenů souvisejících s vykonáváním naší dramaterapeutické činnosti. Případně konzultujeme některé zásadní problémy s dalšími odborníky.

„Jsem pravděpodobně ovlivněn několika okolnostmi najednou. Usilovně se snažím přijít na to, proč se dnes cítím tak, jak se cítím. Mám dnes tak strašnou nechuť se účastnit dnešního setkání a nejde mi to přemoci. Nečekal jsem, že to bude až takové...“